List 52. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. decembra 1901.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu, in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje močno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec, katerega zastopnik je sedaj ces. svetnik Murnik in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vender odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražati ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in doslej popolnoma zapuščenega obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili v kmetskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moramo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu. Slovenski obrtniki nimajo doslej svojega strokovnega lista. Z ozirom na to in po inicijativi gosp. ces. svetnika Murnika, ki nadzoruje list, posvečevale bodo „Novice“ v prihodnje posebno pozornost obrtnikom in obrtniškim zadevam in pričakujejo, da se jih obrtniki tesno oklenejo.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njih polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam ter so si pridobile več izvrstnih sotrudnikov. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi o novem letu. Cena jim bode: za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 6 kron (3 gld.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 50 vin. (75 kr.). Po pošti prejemane za celo leto 7 kron (3 gld. 50 kr.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 80 vin. (90 kr.). Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 80 vin. (40 kr.). Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politični oddelek.

V obrambo.

Naša navada ni, da bi se spuščali v polemiko, ker smo prepričani, da polemika še nikdar nikogar ni prepričala in da ne prinese nikdar aksolutne koristi, ne jedni ne drugi strani. Tudi če smo napadeni, ne odgovarjamo; če ima napadalec prav, popravljamo kar smo zagrešili, če pa napadalec nima prav, ostanemo pri svojem mnenju in ga pustimo pisati kolikor ga je volja.

Danes pa moramo napraviti izjemo in nekoliko odgovoriti na napad, s katerim nas je počastil tisti list, ki je leto in dan zapleten v najbrezplodnejše polemike, ki ves svet zalaga z dobrimi nauki, ki neprestano oznanja dostojnost v kritiki in v polemiki, ter se „zgraža“ do kosti zaradi vsake lapalije, sam pa je našemu listu očital najgrše, najnizkotnejše nagibe v presojanju javnih razmer.

Ta list je tržaška „Edinost“ a povod za njen napad jej je dal naš članek, v katerem smo povodom vseučiliške razprave v državnem zboru povedali Hrvatom svoje mnenje. Kar smo pisali v tem članku, vzdržujemo od prve do zadnje besede, ker je vse od prve do zadnje besede sicer žalostno a tudi — resnično.

Slovenski listi so se kritike o postopanju Hrvatov pri tej priliki vzdržali, kakor se sploh vzdrže kritike o hrvatskih razmerah. Mi pa smo bili mnenja, da je le koristno, če se Hrvatom brez ovinkov pove resnice, odkrito in naravnost, kakor se spodobi mej ljudmi, katere vodijo dobri nameni, da se ž njimi pogovorimo odkritosrčno, kakor brat z bratom. Zdelo se nam je to potrebno, ker so Hrvatje ravno tako navezani na Slovence, kakor Slovenci na Hrvatje. Skupni kakor lastni interes obeh narodov zahteva, da hodimo roka v roki kot ravnovredni zavezniki, a mej zavezniki, ki se drug druzega jednako potrebujejo, mora vladati odkritost. Mi „Edinosti“ ne branimo, če hoče kakor doslej tako tudi v naprej vsako nerodnost in brezsmiselnost, ki jo stori kak Hrvat, občudovati, če vidi povsod sokole in leve, kjer so v resnici precej krotka jagnjeta, ali pravice, izreči svoje mnenje brez ovinkov, si ne damo vzeti, niti od tržaške „Edinosti“ če tudi se čuti poklicano ves svet „hofmeistrovati“.

Smo-li v katerem oziru delali Hrvatom le najmanjšo krivico? Ne!

Glede vseučilišča niso Hrvatje postopali korektno. Hrvatski poslanci so sicer podpisali dotični predlog in zanj glasovali, ali le zaradi tega, ker se je zajedno zahtevala reciprociteta za zagrebško vseučilišče. Preprečili so, da se je zahtevala univerza v Ljubljani, dr. Klaić pa je s svojim govorom naravnost napeljaval vodo na mlin naših nasprotnikov.

Vzlic shodu v Zagrebu lahko rečemo, da je hrvatska javnost odločno nasprotovala naši zahtevi. Nekateri listi so se držali reservirano, drugi so brezobzirno nastopali proti nam in ravno tako so nastopali hrvatski akademiki. Hrvatje so očitno pokazali, da ne marajo vseučilišča za vse Jugoslovane v Ljubljani; če so rekli, da Slovencem privoščijo slovensko univerzo, je bilo to jako po ceni, saj vedo, da se univerza samo za Slovence še Bog ve koliko časa ne doseže, ako se sploh kdaj doseže. In o takem postopanju bi ne smeli mi odkrito povedati svojega mnenja? Ta bi bila lepa! Tako daleč menda še nismo, da bi morali vse utakniti.

Ali smo v dotičnem članku storili Hrvatom drugače kako krivico? „Edinost“ se ni potrudila, da bi nam bila kako krivico dokazala. Opsovala nas je — pa mirna Bosna.

Toda če pregledamo točko za točko tisti članek, vidimo, da nam „Edinost“ ni mogla nobene krivice dokazati, ker nobene storili nismo.

Ali je morda ideja jedinstva mej Hrvati in Slovenci na Hrvatskem, kaj več kakor akademična? Ali mar ne napreduje germanizacija in madjarizacija v Slavoniji? Če ne napreduje, potem je lagal dr. Vrbanić. Ali mar ne pridobiva madjaronstvo na Hrvatskem vedno več tal? To kažejo volitve v sabor in dejstvo, da tisti Zagreb, ki je za madjaronskim banom Pijačevičem v boju pridobil narodnega župana, ima danes madjaronskega župana. Ali mar Hrvatje store svojo dolžnost glede Istre? Hrvatje nimajo nič narodnega davka, in bi torej prav lahko vsako leto najmanj 50.000 gld. žrtvovali za Istro — a

koliko store? V poličnem oziru nič, v gmotnem pa skoro nič. Kar se je izvojevalo za Istro, to se je doseglo s pomočjo Slovencev, dr. Šusteršič pa se javno hvali, da je vsa gospodarska organizacija v Istri odvisna od njegove milosti, ne od Hrvatov. In to je verjetno, saj se celo mora Zagreb obračati v Ljubljano v gospodarskih rečeh, o čemer bi kreditna banka ljubljanska vedela silno zanimivih reči povedati.

Naj preiskujemo naš članek kolikor hočemo, nikjer ne najdemo najmanjše stvari, ki bi si mogla smatrati kot krivica. „Edinost“ se je menda najbolj razjezila, ker smo rekli, da je državnopravna ločitev Slovencev od Hrvatov skoro nepremagljiva ovira kulturnemu jedinstvn in da danes v Zagrebu tudi še ni pogojev za to jedinstvo.

Morali bi spisati celo razpravo o pojmu „kulturno jedinstvo“ in o ovirah, ki jih vsaka državno-pravna ločitev dela kulturnemu jedinstvu dveh narodov, ako bi hoteli to stvar vsestransko pojasniti. Morda bo kak laški osmošolec v Trstu tako prijazen in bo gospodom okrog „Edinosti“ pojasnil, da mej avstrijskimi Lahi in mej Italijani v kraljestvu sicer vlada idealno kulturno jedinstvo, da je pa to kulturno jedinstvo v praksi še jako nepopolno in sicer prav zaradi državnopravne ločitve. Mi gospodom okrog „Edinosti“ lahko garantiramo, da je vsak boljši osmošolec v stanu, jim to prav jasno razložiti in bodo potem lahko umeli, kako silne ovire stavlja državnopravna ločitev kulturnemu jedinstvu Hrvatov in Slovencev.

Kar se tiče pogojev za kulturno jedinstvo, katere pogrešamo v Zagrebu, se pa „Edinost“ lahko pri kakem hrvatskem dijaku informira. Ta ji bo lahko vse pojasnil, najbolje še to, kako je z najvišjim gojiščem narodne kulture, z zagrebškim vseučiliščem. „Edinost“ bo morda strmela, ko bo izvedela, da je na filozofski fakulteti zagrebškega vsoučilišča nekaj jako dobrih močij, na pravniški pa silno malo; strmela bo morda tudi, ko izve, da ta pravniška fakulteta ni drugega, kakor zavod za vzgojevanje uradnikov, da je mnogo profesorjev, ki so vedno na dopustu, ker so poslanci, in strmela bo morda tudi, ko izve, da že zdaj prvi dve leti lahko vsak Slovenec in vsak cislitvanski Hrvat studira v Zagrebu in je za ti dve leti reciprociteta v Cislitvanski priznana, da pa gredo vender tako dalmatinski Hrvatje kakor Slovenci rajši v Gradec, na Dunaj in v Prago, ker zagrebško univerzo smatrajo za znanstveno manjvredno. Ako bo „Edinost vse to dobro premislila, bo morda spoznala, da res še niso dani pogoji kulturnemu jedinstvu. Kajti kar velja o vseučilišču, velja več ali manj tudi o drugih kulturnih pogojih.

Najbolj je menda „Edinost“ razdražil ostri ton našega članka? Tudi v tem oziru moramo izjaviti, da je bil ton opravičen, izjaviti pa moramo tudi, da je „Edinost prav zadnji list, ki nam sme radi tega kaj očitati. „Edinost“ je v tesni zvezi z „Novim listom“ na Reki, v tako tesni zvezi, da se je šel urednik tega lista posvetovat v Trst, kako pisati glede minolih kranjskih deželnozborskih volitev. Ta „Novi List“ je priobčil dne 27. novembra v št. 271. članek, ki je v nas obudil občno ogorčenost. V tem članku se je naravnost impertinentno pisalo o naši vseučiliški akciji in se je naše zahtevanje zasmehovalo. Ta članek je bil vzrok, da smo svoje pero ostreje nabrusili in da smo Hrvatom brez ovinkov povedali svoje mnenje, ter jim enkrat postavili pred oči, da smo Slovenci tisti, ki smo dejansko kaj storili za hrvatsko-slovensko jedinstvo, ne Hrvatje. A glej čudo! Ravno tista „Edinost“, ki je nas ljuto napadala in krvavo žalila, ker smo Hrvatom povedali nekaj četudi bridkih resnic in to v očigled njihovega postopanja glede našega vseučilišča, tista „Edinost“ ni našla niti besedice, da bi bila zavrnila svojega reškega zaveznika. Za Hrvate se je potegnila, Slovence pa je mirno pustila zasmehovati!

Ne bili bi se spustili v polemiko, če bi „Edinost“ ne bila imela predrzno čelo nam podtikati, da smo hoteli z našim člankom delati razdor, da smo pisali iz sovraštva proti Hrvatom. „Edinost“ nas je s tem dolžila zaničljivih, naravnost izdajalskih lastnostij, podtikala nam podle nagibe. To je najhujše, kar se more komu očitati, to je pa tudi najnizkotnejše, najinfamnejše, kar zamore kdo storiti. Naš list pač še nikdar ni dal vzrokov, dvomiti o čistosti njegovih nagibov in se od gospodov v Trstu nima prav ničesar učiti. Odklanjamo zatorej z ogorčenjem omenjeno obdolžitev „Edinosti“ kot vseskoz hudobno insulto.

V prihodnje pa prosimo „Edinost“, naj svoje lepe nauke, s katerimi zalaga ves svet, ohrani za-se. Kakor kaže naš slučaj, je sama najbolj potrebna tacih naukov.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Parlament je šel na počitnice. Javno mnenje se bavi še vedno največ z grožnjo, da pride do državnega prevrata. Ministrski predsednik je namreč svojo prvo izjavo še dvakrat ponovil, jedenkrat v poslanski, drugikrat v gospodski zbornici. Nemške stranke so vsled tega zelo potrte, saj vedo, da grozi samo njim škoda, ako se res zgodi državni prevrat. Kar se tiče tega državnega prevrata, se lahko reče: Vsakdo uvideva, da skoro ne more izostati, boje se ga pa samo Nemci.

Državni zbor. — Poslanska zbornica je v zadnjih sejah rešila celo vrsto zakonov s čudovito naglico. Zakon o kmetijskih zadrugah je bil odobren. Pri razpravi o tem zakonu je poslanec Žičkar predlagal, naj se v mešanih deželah ta organizacija loči po narodnosti, tako da bo imela vsaka narodnost svojo posebno organizacijo. Kako velikega pomena bi bila taka uredba za zunajkranjske Slovence, je pač vsakemu jasno. A glej — Poljaki in Čehi so glasovali proti temu predlogu in ga tudi res pokopali. Razun zakona o kmetijskih zadrugah je zbornica tudi dokončala razpravo o premembi obrtnega reda ter rešila zakon o diurnistih in pravnih praktikantih. Prihodnja seja poslanske zbornice bo šele 20 januvarja. Minoli petek je imela tudi gospodska zbornica sejo, v kateri je odobrila proračunski provizorij. Pri tej priliki se je precej veliko govorilo, a nič tacega, kar bi bilo posebne pozornosti vredno.

Slobodno katoliško vseučilišče v Solnogradu. — Pred nekaj dnevi so vsi avstrijski škofje tudi slovenski — obelodanili skupen pastirski list, s katerim naznanjajo, da se

v Solnogradu ustanovi svobodno katoliško vseučilišče ter pozivljajo k nabiranju dobrovoljnih prispevkov v ta namen.

Nova spravna pogajanja se baje začno takoj po novem letu. Vlada hoče predlagati, naj Nemci privolijo, da se v čeških okrajih uvede češki notranji uradni jezik, nasprotno pa naj privolijo Čehi, da se razdeli Češka na okraje po narodnosti. Čehi pravijo, da v tako koncesijo ne privolijo in da zahtevajo, naj se brez koncesije uvede češki notranji uradni jezik.

Bolgarska je te dni bila v veliki krizi. Sobranje ni hotelo privoliti drakoničnim pogojem, pod katerimi je hotela pariška banka dovoliti 125 milijonov frankov posojila, zlasti ker je banka hotela dobiti tobačni monopol kot garancijo. To nasprotovanje je dalo povod, da je banka sploh odstopila od odgovora. S tem je prišlo ministrstvo v tak položaj, da je moralo demisijonirati. Kriza je trajala več dni, in konec je bil, da je ministrstvo ostalo na krmilu, pariška banka je nekoliko odjenjala od svojih pogojev, sobranje pa se je tudi udalo, saj ve, da bi bil državni bankerot neizogiben, če se ne dobi tega posojila.

Italija je po dolzih dogovorih prišla do sporazumljenja s Francijo, katero porazumljenje utegne postati največjega pomena za vso Evropo. Italija se je namreč porazumela s Francijo glede pridobitve Tripolita. Ta velika turška država leži Italiji najbližje in je zanjo silnega pomena. Francija je privolila, da se Italija te države polasti. Seveda bo posledica ta, da Italija ne obnovi več proti Francíji naperjene trozveze, ampak da sklene alijanco s Francijo.

Vojna v južni Afriki. — Bure je zadela te dni precejšna nesreča. Dva izmej majboljših njihovih voditeljev Kruitzinger in Maritz sta bila v boju ranjena in ujeta. Burom to ni vzelo poguma, kakor priča nova izjava Krügerjeva, da Buri nečejo nič slišati o miru, ako Angleži burskima republikama ne priznajo popolne neodvisnosti.

Obrtnija.

Trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko.

Minoli petek je imela trgovska in obrtna zbornica svojo zadnjo sejo pred razpustom. Še tekom tega meseca se namreč razpuste vse trgovske in obrtne zbornice v naši državni polovici. Nove volitve na podlagi revidiranega volilnega reda se bodo vršile v prvi tretjini prihodnjega leta, na Kranjskem najbrž že sredi meseca februvarja, na kar trgovce in obrtnike posebno opozarjamo.

Predsedoval je zbornični seji v petek zbornični predsednik Kušar, ki je med drugim prečital dopis južne železnice glede odprave mešanega vlaka na progi Ljubljana-Maribor. Vsled predloga zborničnega svetnika Hrena, vložila je bila namreč trgovska in obrtniška zbornica prošnjo, naj bi se mešani vlak vsaj na omenjeni progi pridržal, ker bi bil pri dohodu vlakov v Ljubljano sicer prevelik presledek. Vodstvo južne železnice je sedaj naznanilo, da je sicer v načelu sklenilo, da v bližnji bodočnosti opusti omenjeni mešani vlak, da pa bode namesto njega uvedlo osobni vlak, ki bode ob istem času prihajal v Ljubljano. Po informacijah, katere je gosp. Hren osobno dobil pri ravnateljstvu južne železnice, pa se bode ta premenba izvršila šele čez eno leto.

Zbornični tajnik dr. Murnik je potem poročal o reviziji zborničnega volilnega reda. V svoji seji dne 19. septembra je zbornica sklenila spremembo nekaterih določil volilnega reda ter jih c. kr. trgovinskemu ministrstvu predložila v odobrenje. Ministrstvo je glede pasivne volilne pravico v § 5. volilnega reda sprejelo določilo, da morajo osebe, ki imajo v eni sekciji aktivno volilno pravico, voljene biti v vsaki kategoriji te sekcije. Glede razdelitve trgovske sekcije v kategorije smatra trgovsko ministrstvo, da je želja veletrgovstva po samostojnem zastopstvu opravičena in se naj torej za to kategorijo, v kateri volijo trgovci, ki plačajo vsaj 350 kron davka, določita dva zastopnika. Za rudniško kategorijo obrtne sekcije pa se je cenzus znižal od 30 kron na 5 kron. Zbornica je tem spremembam pritrdila in bode v tem smislu premenjeni volilni red vnovič predložila ministrstvu v odobrenje.

Ustanova za eksportno akademijo podelila se je slušatelju Ludoviku Boštjančiču (referent Filip Supančič), ustanove za onemogle obrtnike (referent F. Pauer) pa naslednjim prosilcem: Ivan Hudeček, Ivan Puh, Miha Tomč, Fran Thomas, Miha Šneler, Matija Meglič, Ivan Černe, Ivan Riedl, Miha Pajsar, Ferdo Furlan, Anton Slovak, Fran Kamin, Ivan Dekleva, Fran Ravnikar, Urban Grom, Ivan Rozman, Ivan Jazbec in Fran Kos. Cesarice Elizabete ustanove za onemogle uboge vdove krajskih obrtnikov pa so se podelile naslednjim prosilkam: Marija Cvetrečnik, Neža Kodeija, Marija Kobetič, Neža Slovša in Helena Zeiler. Za cenzorje pri ljubljanski filijalki avstro-ogrske banke je zbornica nasvetovala naslednje gg.: Ivan Janesch, Fran Kollmann, Josip Luckmann, Vaso Petričić in Ferdo Souvan.

Konceptni pristav dr. Windischer je poročal obširno o tolmačenju § 6. zakona z dne 26. decembra 1893. drž. zak. štev. 193 ter se je na temelju gramatične in historične interpretacije izrekel za to, da se v čas v zakonu zahtevamo štiriletne porabe ne ušteva tudi učna doba. Temu nasvetu je pritrdila tudi zbornica ter soglasno sklenila, da se v tem smislu pošlje prošnja c. kr. deželni vladi.

Trgovskemu društvu „Merkur“ v Ljubljani dovolila je zbornica po predlogu poročevalca Lenarčiča za leto 1902 400 kron podpore. Pri tej priliki izrazil je zbornični svetnik Baumgartner željo, naj bi „Gospodarski Vestnik“, kateri izdaja društvo „Merkur“, izhajal v slovenskem in nemškem jeziku.

O zborničnem proračunu za l. 1902 je poročal zbornični svetnik Lenarčič. Redna potrebščina znaša 43.541 kron, predpisana zaloga 25 %, blagajniška zaloga pa 10.875 kron, skupna potrebščina torej 54.416 kron. Blagajnični preostanek za tekoče leto je proračunjen na 10 489 kron, za pokritje ostale potrebščine pa naj se pobira 3·5 % zbornična doklada. Zbornični svetnik Baumgartner nasvetuje, naj se črta 25 % blagajniška zaloga, zbornični svetnik Luckmann pa predlaga, naj se črta proračunjeni prispevek 5000 kron za ustanovitev trgovske akademije v Ljubljani, češ, da bo še mnogo vode steklo

v morje, predno se akademija otvori. Referent Lenarčič izjavi se proti obema predlogoma, ker so zbornici glede 25 % zaloge za sedaj vezane roke, glede akademije pa je bil prispevek odobren v slavnostni seji povodom zbornične petdesetletnice in torej nikakor ne gre, da bi se ta postavka sedaj črtala. Sicer pa je nada opravičena, da se bode akademija v najbližji bodočnosti ustanovila. Pri glasovanju bila sta predloga gg. Baumgartnerja in Luckmanna odklonjena, proračun pa brez spremembe odobren.

Zbornični svetnik Luckmann je poročal o vlogi dunajske zbornice glede dela v kaznilnicah. Dunajska zbornica obrnila se je na c. kr. vladd s prošnjo, naj se najemniški obrat v kaznilnici sukcesivno opusti ter uvede obrat v režiji, vender pa bi se naj izdelki porabili izključno v državnih in drugih javnih zavodih. Kaznjenci naj se porabijo za vnanje delo (vodna in cestna dela, kamenolomi itd.) in naj se izključi vsako direktno konkurenciranje privatnega dela, cene pa naj si prilagodijo tržnim cenam. Pri vsakem višjem državnem pravdništvu naj se ustanovi obrtni svet. Ko je še zbornični svetnik Pauer naglašal, da so v tem oziru razmere pri nas še neugodnejše kakor na Dunaju, sprejela je zbornica referentov predlog, da se pridruži vlogi dunajske zbornice.

Zbornični svetnik Baumgartner je končno poročal o vladni predlogi o pokojninskem zavarovanju zasebnih uradnikov ter nasvetoval, da smatra zbornica to predlogo za nesprejemljivo, ker vlada ne da nikakega prispevka in bi bili delodajalci preveč obremenjeni. Zbornica je referentovemu nasvetu soglasno pritrdija.

Pred zaključkom seje naznanil je predsednik Kušar, da se je deputacija zbornice (gg. predsednik Kušar in svetnika Lenarčič in Urbanc) poklonila gosp. deželnemu predsedniku ter mu izročila prošnjo za podporo projektovani trgovski akademiji v Ljubljani. Deželni predsednik baron Hein je deputacijo prijazno sprejel ter obljubil dobrohotno upoštevanje prošnje.

Končno je gospod predsednik opozoril, da je ta seja bila najbrže zadnja pred novimi volitvami ter je, zahvalivši se zborničnim svetnikom za uspešno sodelovanje, ob petih popoludne zaključil sejo.

Kmetijstvo.

Kmetijske zadruge.

Poslanska zbornica je pred Božičem po daljši razpravi sklenila zakon o kmetijskih zadrugah.

Po našem prepričanju bode ta organizacija obrodila prav malo sadu in čaka kmetovalce veliko razočaranje tudi še potem, ko se že bodo sprijaznili z mislijo, da se jim zaradi teh zadrug zviša zemljiški davek.

Zakon je torej sklenjen. Njegove najvažnejše določbe so naslednje:

Točka 1. se glasi: „V smislu tega zakona (o kmetijskih zadrugah) in v tem okviru sklenjenih deželnih zakonov se praviloma v vsakem sodnem okraju ustanovi stanovska kmetijska zadruga za ta okraj in v vsaki deželi taka za vso deželo. Te zadruge se imenujejo okrajne in deželne kmetijske zadruge. Deželni zakoni pa morejo določiti, da se zadruge izjemoma snujejo le za posamezne kraje v deželi, ali tudi samo za eno ali več sodnih okrajev skupaj, več deželnih zadrug, ali tudi samo za posamezne skupine poljedelcev.

Deželni zbori morejo tudi določevati, da se že obstoječe združujejo po novih okrajih“.

„Namen teh kmetijskih zadrug je, da zboljšajo nravne in gmotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozavesti, stanovskih zadružnih ter sploh gospodarskih koristij“.

Točka 11. označuje „delokrog“ ter se glasi v načrtu: „Delokrog kmetijskih zadrug določa v § 2. označeni namen. Osobito imajo te zadruge v okviru bodočih deželnih zakonov in statutov naslednje naloge: *a)* Nakupovati blago na svoj račun in svojo odgovornost, ki ga te zadruge potrebujejo v svojem obratu; *b)* prodajati zadružne kmetijske pridelke na svoj račun in odgovornost, osobito zalagati armado; *c)* ustanavljati in pospeševati pridobitne in gospodarske zadruge, da si ustanavljajo skladišča in zaloge za skupno prodajo kmetijskih pridelkov, ustanavljati kleti, mlekarne, klavnice, pečnice in druga podjetja, ki morejo skupno uporabiti kmetijske pridelke; *d)* ustanavljati in pospeševati zadruge in druga društva, ki morejo gojiti poljedelstvo in gozdarstvo ter sploh pospeševati razvoj poljedelskih razmer; *e)* ustanavljati nove in pospeševati že obstoječe posojilnice, osobito po Reiffeisenovem načinu v svrho osebnega in lombardnega kredita; *f)* posredovati mej zadružniki in hipotečnimi bankami za neodpovedljiva, amortizačna hipotečna posojila; *g)* posredovati pri konvertovanju visokoobrestnih v nižjeobrestna, odpovedljivih v neodpovedljiva, amortizačna hipotečna posojila; *h)* sodelovati pri organizaciji in upravi produktnih borz in trgov ter posredovati pri razsodiščih poljedelskih borz v okviru dotičnih določb; *i)* sodelovati pri zavarovanju poljedelcev in gozdarjev za življenje in starost, za slučaj bolezni, nezgod in onemoglosti, dalje pri zavarovanju proti ognju, toči in kužnim boleznim ter izvrševanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor zadrugam to dopuščajo posebne določbe; *k)* pospeševati kmetijski pouk, predavanja ter shode poljedelcev; *l)* zbirati poljedelsko statistiko; *m)* posredovati in skrbeti za delo ter uravnati pogodbe s poljedelskimi delavci itd.; *n)* skrbeti, da se nadzorujejo semena ter zadružni promet s kmetijskimi preizkuševališči; *o)* zadružnikom preskrbovati pravno pomoč; *p)* ustanavljati razsodišča za pravno razsojo prepirov mej zadružniki in njiho-

vimi pomočniki, mej zadrngami in člani, ali mej člani samimi.

Stanovske zadruge imajo tudi pravico, dajati nasvete državnim in avtonomnim oblastvom o stvareh in o vprašanjih, ki se tičejo stanovskih koristi, dalje imajo pravico, sodelovati pri naredbah države in avtonomnih korporacij v prospeh deželne kulture, osobito glede podpor in melioracij".

To so najvažnejše določbe sklenjenega zakona o zadrugah.

Poučni in zabavni del.

Dve zaroki.

Spisala Jelica Ichenhauser.

Hiša je svečano odičena, dekla ima najlepši predpasnik kakor o praznikih, v kuhinji pripravljajo najslastnejšo juho, pražijo pečenko, ki razširja omamljivo vonjavo, ter prirejajo najboljšo torto; gospodinja teka mnogoposlovita sem ter tje, ter kar ne more prenehati z raznimi naredbami; gospodar si vesel mane roki, opazuje početje in se zadovoljiva s tem, da svojo brezsapno ženo od časa do časa opominja, naj vender svojo malo pristojno obleko, ki predebelo postavo le ohladno ogrinja, zameni z lepšo in okusnejšo.

Začudeno gleda hčerka vse to početje. Tudi ona je na višji ukaz oblekla praznično belo obleko, ki rujavim kodrom in rožastemu obličju vrlo pristoja in nje deviško telo krasno objema. Z velikimi, začudenimi očmi zre okrog in išče vzroka temu nenavadnemu početju. A dekle se mesto odgovora le pomenljivo smeje, da bi se materi približala, je bilo zdaj prenevarno in očeta vprašati si ne upa.

Par ur pozneje pa je vedela vzrok.

Bila je zaročena. — Kako je došlo do tega, na to si sama ni vedela odgovora. Povsem tuj gospod je dospel in bil od starišev nad vse ljubeznjivo sprejet. Predstavljen ji je bil kot bankir X. iz mesta Z. Mnogo se je razgovarjal z njo, jo marsikaj popraševal, in predno je prav vedela, je bila njegova zaročenka. Niti tega ni več vedela, so jo li vprašali ali privoli ali ne.

Kakor v sanjah je sedela poleg njega; vzel je njeno roko v svojo, šepetal ji ljubeznjivosti v uho, na to so pili na zdravje zaročencev in od vseh strani so jima čestitali. Zvečer je odšel, ko si je izprosil dovoljenja, da sme drugi dan za rana zopet priti.

Vse se ji je ponavljalo v mislih, ko je bila na večer v svoji sobici.

Torej taka je zaroka! Predstavljala si jo je pač bolj poetiško!

Samo jedno je bilo kakor v pravljici, nenadni prihod snubca, — nerazumno, od kod jo je poznal, kako da jo je ljubil, — saj to je bilo vender nekaj čudežnega!

Pri tem razmišljanju je zaspala. V sanjah se ji je razvijal nadalje roman, katerega je včasih bedeča sanjarija o svoji zaročitvi, in ko se je v jutro izbudila ter videla ob postelji cvetlice, katere so čez noč razcvele v najkrasnejših barvah in najslajših vonjavah, ki so izpod cvetlic bleščeli briljantni metulji in med cvetkami bile skrite žarke ljubezenske pesni, ni mogla ločiti ali sanja, ali je istina.

* * *

Deset let je minulo od tega.

V nekdanji dekliški sobici je še vse neizpremenjeno, vse po starem, le nje prebivalka se je spremenila.

Z rožastega obraza je zginila vsa barva, iz bledega obličja gleda dvoje žalostnih očes. Smehljajoča se sanjavost, katero sta nekdaj razodevali, se je spremenila v temno otožnost, telo pa je ostalo dekliško nežno in je v črni obleki tvorilo nezdrav, eteriški utisk. Težko si naslanja bledo glavico na tanko, malo roko in zamišljeno zre na ulico.

Mnogo je doživela v tem času. Soprog je imel kmalu po poroki trgovsko nesrečo, banka je propadla in ker ni bilo uničeno s tem le njegovo premoženje, temveč tudi njegova trgovska čast, moral je čez morje v novi svet, da si ustanovi ondi novo eksistenco. Zvesto ga je spremljala in mu bila družica v borbah za obstanek. Pljučna bolezen, katere kal je nosil soprog že dolgo v sebi, pa se je pri tej naporni borbi razvila in sledilo ji je dolgoletno hiranje, ki je po osemletnem zakonu skončalo s smrtjo . . .

Na vse te žalostne dogodke v zakonu je mislila, ko je sedela ob oknu, in dasi se zdaj vedela, da je ni združilo nič čudovitega z možem, dasi je vedela, da je ona bajnost, na kateri temelji vsa sreča v zakonu, dasi je vse olepšujoča ljubezen manjkala njenemu zakonu, kljub vsi tugi, ki jo je donesel zakon, zdel se ji je vender-le čas boja in viharja lepši, nego stanje, v katerem je sedaj.

Ako bi to zaupala komu iz bližine, kako bi jo dolžili najgrše nehvaležnosti! Saj vender sedaj ni imela nobenih skrbij, saj je bilo vender za njen telesni blagor sedaj izvrstno preskrbljeno, a preje je večkrat trpela pomanjkanje!

Da ji je pa zdaj nedostajalo nekaj višjega, pravo samoodločitve, da tridesetletni ženi, ki je očetovi hiši postala povsem tuja, ni ugajalo, da so ji vzeli vsaka samostojnost, kakor svoj čas nevednemu otroku, da si je želela, da deluje po svojih močeh, ni prišlo nikomur na misel.

Zato pa so bili vsi zelo osupneni, ko jim je mlada vdova nekega dne javila, da se je zaročila z nekim neznancem.

„Z neznancem"?!

Mislili so skoraj, da je zblaznela.

„Da, z neznancem, in sicer potom časniškega iuserata".

In ko je hotel oče, povsem razdražen, vzrojiti, je nadaljevala povsem mirno zroča mu prestrašeno v oči:

„Ne vem, zakaj se tolikanj čudite. Kaj me prvič niste zaročili tudi z neznancem? Sem li takrat več vedela o njem, nego o sedanjem ženinu? Da, celo mnogo manj saj o tem sem vsaj poizvedela, o onem nič. Greh ste storili takrat proti meni, ker ste razpolagali z menoj, ne da bi prišlo moje srce v poštev. Danes nisem več zmožna ljubezni vsled desetletnega brezljubezenskega življenja, ki me je pred časom postaralo. Zakaj se ženim? Gotovo ne iz ljubezni, ne ker hrepenim po zakonu, temveč ker rabim soproga, s katerim morem delovati in strmljeti. Da si sama ustanovim eksistenco, v to po svoji odgoji nisem usposobljena, torej rabim nekoga v to. Ker je bil prvi zgrabljej, katerega ste storili, ne da bi me vprašali, v vrč usode zame, nesrečen. sklenila sem storiti drugega sama, in storila ga sem Morda bo boljši od Vašega, slabši pač nikakor biti ne more, ker gotovo ne pridem več lovcu po doti v roke. Ženin ve, da nimam ničesar; išče si te žene, ki zna vrlo gospodiniti in delati, — jaz pa moža, ki mi poda nov delokrog. Oba si ne stvarjava iluzij, zato imava preveč in prežalostnih izkušenj.

Ko je završila svoj govor, nastal je splošni molk. Odločnost, s katero je govorila, in logika njenih dokazov ni izgrešila učinka.

Prvič so čutili stariši nekaj, kakor zavest krivde o samovoljnem ravnanju proti hčeri, dočim so doslej vso krivdo pripisovali zetu; prvič jim je došlo na um, da so tudi oni odgovorni za to, kar se je zgodilo.

In ko je došel ženin, sicer ni bil sprejet s tako slovesnimi pripravami, kakor prvi, a vender le prijazno. Dasi ni bila to pot hiša okrašena in nevesta ne v beli obleki, dasi niso briljantni metulji prileteli v njeno sobico in ni bilo pred posteljo opojnih cvetlic, vender je skromna cvetka zadovoljnosti podarila razumnost; mesto nekdanjih mogočnih krasot bogatstva in sijajnega življenja širila je ta cvetka svojo sladko vonjavo in tu in tam širila niti, ki so postale trajna vez.

Dragi zgrabljej na slepo srečo v usodni vrč je bil boljši in srečnejši od prvega.

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželnovladni inžener v Ljubljani, gosp. Karol Grünhut je imenovan nadinženerjem v ministrstvu notranjih del. Gimnazijska ravnatelja, gospod Fran Wiestaler v Ljubljani in Julij Glovacki v Mariboru pa je pomaknjen v VI činovni razred.

— **Kranjski deželni zbor** ima v ponedeljek svojo prvo sejo.

— **Žrebanje ljubljanskih srečk.** Sedemintrideseto žrebanje srečk ljubljanskega loterijskega posojila se bode vršilo dne 2. januvarja v prostorih mestne blagajne.

— **Mlekarski tečaj.** V vasi Savici pri Bohinjski Bistrici vršil se bo od 13. januvarja do 24. marca 1902 praktični kurz o mlekarstvu in sirarstvu. Mladeniči, ki žele udeležiti se tega pouka, naj se zglase do 6. januvarja pri deželnem odboru v Ljubljani s prošnjami za vsprejem, katerim naj pridenejo spričevala obč. županstva o poštenem vedenju in v dosedanjem delovanju v kmetijstvu sploh. Prednost imeli bodo pri odločevanju sprejema oni, ki so že deloma delali v tej stroki.

— **Otvoritev mestne ubožnice.** Kakor se nam poroča, se bode nova jubilejska ubožnica dne 31. decembra ob jednajstih dopoldne blagoslovila in slovesno izročila svojemu namena.

— **Legar v Ljubljani.** Zadnje dni se je izvedelo, da se je v topničarski vojašnici v Ljubljani zopet pojavil legar. Ker je to vse prebivalstvo močno vznemirilo, je podžupan dr. vitez Bleiweis v zadnji seji obč. sveta interpeliral zastran te bolezni. Župan Hribar je takoj odgovoril na to interpelacijo in sicer tako-le: Dognalo se je, da je bil legar, ko se je prvič pojavil v topničarski vojašnici, tjakaj zanešen. Zanesel ga je neki vojak, ko se je povrnil od vaj na Krškem. Takrat je mestni fizik mislil, da je tifus nastal vsled tega, ker grebenične jame niso bile dovolj tesne ter se je iz teh jam prenesel na zidovje, ki je bilo posebno v temeljih površno napravljeno. Stavbinska družba „Union“ je popravila vse napake. Značilno je, da ni obolel za legarjem nobeden tistih delavcev, ki so imeli opraviti z inficiranim zidovjem, niti kdo izmej nadzorujočih uradnikov. Ko so se pa vojaki vrnili od vaj, so bili nastanjeni najprej v Nušakovi vojašnici in v bolnici za silo. Že tedaj so se pojavili pri vojakih znaki sumljive bolezni. Ko so se potem vojaki nastanili v popravljeni topničarski vojašnici, je obolelo kacih 20 do 25 vojakov, a mej njimi je bilo le šest tacih, pri katerih so se opazili znaki tifusa. Značilno je, da so oboleli kakor prvič, tako tudi sedaj, le vojaki 3. in 4. baterije. Ker je konstatirano, da je vojašnica vzorno urejena, dalje, da tifus ni nastal ne iz tal ne iz vode, je prišel mestni fizik do prepričanja, da vzrok bolezni ni vojašnica, ampak da se kal tifusa drži inventarja, da se razširja iz obleke, iz perila itd. Deželni predsednik je odredil posebno ekspertizo, katere se je bržčas udeležil tudi z Dunaja poklican strokovnjak in ki preišče vso to zadevo.

— **V občini Gornji Logatec** se že kacih štiri tedne nahaja neka tuja, okoli 50 let stara slaboumna ženska majhne postave. Ista ne ve druzega povedati, kakor da je doma iz Jožefovega. Komur bi bilo kaj znano o domovinstvu navedene osebe, naj to naznani županstvu v Gornjem Logatcu.

— **Tuji kapital na Kranjskem.** Znani laški bogataš Chersich na Reki ustanovi v Il. Bistrici veliko trgovino. Ker je z velikim kapitalom konkurenca nemogoča, bo ta trgovina delala domačim trgovcem občutno škodo.

— **Umrl** je v Trnovem na Notranjskem znani lovec gosp. Fran Zaša.

— **Neumnost je najdražja stvar na svetu.** Resnico tega izreka imata sedaj priliko premišljevati tisti Borovničan, ki se je vsedel na limance ljubljanski coprnici, katera ga je s svojimi coprnijami spravila baje ob svoto 400 ali 600 K in tisti ljubljanski mesar, ki jej je velikodušno odpustil dolg 140 kron, boječ se, da bi mu ne zacoprala. V Ljubljani je neki več coprnic in vedeževalk, ki imajo prav dober dohodek, pa menda ne plačujejo nobenega davka. Gospe in gospodične jih pridno obiskujejo in si pustijo prerokovati srečo. Jedna taka vedeževalka je tudi spiritistinja, ki zna duhove citirati in se ž njimi pogovarja. Najbolj na glasu pa je vedeževalka v Kosezah. K tej prihajajo odlične gospe in gospodične in se vozijo tudi v kočijah k njej. Ona pri tem prav dobro izhaja, kajti gospoda dobro plača njena prerokovanja. Ta vedeževalka je menda že bogata postala ob neumnosti gospode.

— **S ciganom je pobegnila.** V neki ljubljanski kavarni je bila zala, mlada kasirka Mladi gospodje so jo obletavali in se trudili si pridobiti njeno naklonjenost. Vse zastonj. Kasirka je preziraje gledala s svojega prestola na staro in mlado, ki se jej je laskalo. Vse zapeljive, sladke besede ljubljanskih njenih oboževalcev je niso premotile. Njeni čestilci so mislili, da je tega kriva njena 8letna samostanska vzgoja,

a varali so se. Kasirka je bila romantične narave in hrepenela je po neki izjemnosti v ljubezni. In to izjemnost je tudi našla. Meseca novembra sta nastopali v Ljubljani kar naenkrat dve ciganski godbi, ki sta seveda tudi igrali v kavarni, kjer se je šopirila mlada, prevzetna kasirka. Črnolas, živook, bledorujav cigan, ki je mojstrsko sviral na gosli, bližal se je kasirki in jo s svojimi pogledi takoj omamil. Vsi dobri nauki samostanski in materni so bili pozabljeni in lepa kasirka je postala ciganska izvoljenka. Glasovi gosli in iskreči se pogledi mladega cigana so spravili kasirko ob vso pamet in udala se je ciganu, ki jej je obetal nebesa na svoji strani, z vso dušo in s celim srcem. Pobegnila je s ciganom po svetu. Kam sta šla, nihče ne ve. Kasirka je vzela seboj ves svoj prihranjeni zaslužek, okoli 600 kron. Mogoče je, da se deklica povrne, ko bodo denar zapravljen.

— **15leten morilec.** 15letna dečka Ivan Rakić in Mijo Živić v Sikiravcih sta se pri plesu kola sprla. Rakitić je počakal Živića in ga zavratno s kolom ubil.

— **Starost rib.** Malo je ljudi, katerim bi bilo znano, da je starost rib skoro brezmejna. Profesor Baird dokazuje, da karp živi do 200 let. Isti trdi, da je bila v minulem polstoletju na Ruskem ščuka, katere starost je datirala že iz petnajstega stoletja. „Ni nobene reči — pravi ta učenjak — ki bi ovirala ribi skoraj vedno živeti, ker pri nji ni mogoče zaslediti dobe popolnega razvoja.“ V mestu Washingtonu so zlate ribice, ki so lastnina neke rodbine že čez petdeset let. Neki ruski minister trdi, da so v cesarskem akvariju ribe, o katerih se gotovo ve, da so tam bile že pred 140 leti.

— **Sodbo nemškega cesarja Viljema o dvoboju** v Insterburgu naznanil je vojni minister nemškemu državnemu zboru. Cesar najodločneje obsoja zadnji dvoboj in se je po natančnem proučevanju tozadevnih spisov prepričal, da bi bil častni sod dvoboj lahko preprečil, če bi se bil isti držal zakonitih predpisov. Častni sod pa tega ni storil! V nadaljnem svojem govoru je minister prosil poslance, naj bi bili v nadaljni razpravi skrajno mirni zato, da se v prebivalstvu ne poostri ogorčenje proti armadi in bi se s tem prisililo vojake, nastopati proti prebivalstvu.

— **Ljubitelj človeškega mesa v Evropi.** Neka potovalna gledališka družba priredila je v nekem malem mestecu predstave, a občinstva ni bilo k predstavam. Drugi dan so pa veliki lepaki naznanjali sledeče: „Naš novosprejeti član bo pri večerni predstavi danes požrl meso človeka, katerega bo v pričo občinstva zaklal“. Zvečer je bilo gledališče prenapolnjeno. Konečno je nastopil „ljudožrc“ čisto rudeče oblečen. Sprejeli so ga z glasnim ploskanjem. „Častite gospe in gospodje“, nagovoril je občinstvo, „zvest naznanilu, požrl bodem sedaj meso živega človeka, prosim pa v ta namen, da naj jeden iz občinstva pride na oder“. Gledališče je bilo seveda na jedenkrat prazno. Ostali so v gledališču le zviti igralci in pa policijski uradnik.

— **Zaprti podkralj.** Francozi sicer nimajo nič več kraljev, pač pa imajo v svojih prekmorskih posestvih še podkralje. In sedaj so zaprli svojega podkralja v vshodnoindijskem mestu Pondicherry z lepim imenom Chanemonga, ki je Indijanec po rodu in tudi vitez častne legije. Mož je bil velik v podkupovanju in goljufiji in je imel v tej francoski naselbini vso oblast v rokah. Zlasti je „znal“ delati volitve v državni zbor. O voljenem Alypesu je poročal, da je dobil 2000 glasov, a pri volitvi oddalo je celih devet volilcev svoje glasovnice.

— **Lastovica pismonoša.** Na Francoskem so poskusili porabiti lastovice za pismonoše, kakor so se že z dobrim vspehom obnesli golobje. V Anversu je nekdo ujel lastavico in ji je naredil pod perutjo s črnilom znamenje, da jo potem zopet spozna. Prijatelj jo je vzel s seboj z golobi vred v Compiègne. Hkrati je izpustil lastavico in golobe. Golobje so se vzdignili v višino, nekaj časa krožili semtertje in potem zleteli proti Anversu. Lastavica jo je pa kar naravnost kakor puščica ubrala proti domu. Lastavica je 235 *km* preletela v eni uri in sedem minut. Prišla je v Anvers nazaj ob 8. uri 32 minut, golobje pa še le med 11. in 12. uro.

— **Obdolžen poslanec.** Francoskega poslanca Pichona v Pekingu dolži neki pariški list, da si je prilastil po krivem v Pekingu veliko dragocenih kožuhov v vrednosti 250.000 frankov. Zmešnjava z boksarji pripomogla mu je baje do tega.

— **Mednarodni kongres in svetovna izložba ribarstva** bode meseca marca prihodnjega leta v Petrogradu. Poslovni red bode francoski. L. 1903 bode mednarodna izložba ribarstva na Dunaju.

— **Socijalna politika »neomikane« Rusije.** Tovarniškim in drugim delavcem na Ruskem gre veliko boljše, nego delavcem v mnogih in mnogih in mnogih „omikanih in prosvitljenih“ evropejskih državah. Menda bode dovolj, ako navedemo nekatere državne naredbe iz l. 1886. in 1894. s katerimi brani ruska država delavce pred izkoriščanjen nepoštenih tovarnarjev in drugih delodajalcev, da bi se videlo, kako Rusija skrbi za blagostanje delavcev. Po teh naredbah mora vsak gospodar napraviti s svojimi delavci pogodbe; v pogodbi mora biti vse natanko določeno, kar zadene velikost plačila, začetek dela, trajanje počitka, dan plačila itd. Vse to je tako podvrženo nadzorstvu obrtnijskih nadzornikov, da je po vsem nemogoče delavca izkoriščati. — Kakor sedaj iz Petrograda javljajo, tista neomikana Rusija je napravila v svoji socijalni politiki zopet en korak naprej, ki ga moremo imenovati edinega v socijalni politiki evropejskih držav. Ruski uradni list je objavil carjev ukaz, po katerem se vsem delavcem v državnih podjetjih kakor v tovarnah, rudnikih, mornaricah itd. priznava pravica na pokojnino in celo tudi udom njih družin. Dokler se ne bode izdala posebna postava, velja za zdaj le-ta cesarjev ukaz. Razume se, da bode nemško židovski tisk o tem cesarjevem ukazu molčal, ker to ni noben dokaz o „neomikanosti“ Rusije.

— **Čudna kupčija.** Znani amerikanski humorist Mark Twain naredil je zadnje dni izborno šalo. Stopil je v neko knjigotržnico vprašal po ceni neke knjige, pri tem pa opomnil, da ima kot založnik pravico do 50% popusta, prodajalec je bil s to opombo zadovoljen, a Mark Twain je nadaljeval: „Oprostite, jaz sem pa tudj pisatelj te knjige in kot tak imam pravico še do nadaljnih 50 odstotkov popusta.“ Prodajalec se mu je v znak pritrditve priklonil. Mark Twainu je narastel pogum in je nadaljeval: „Znano Vam je, da mi kot osebnemu prijatelju gospoda šeta pristoja še običajni 25odstotni rabat.“ Prodajalec priklonil se je še enkrat. Šaljivec je potem rekel: „Pod temi pogoji kupim knjigo, koliko znaša torej cena?“ Čisto mirno začel je prodajalec računati in resno naznanil: „Kolikor sem vešč računanja, dolgujem Vam knjigo ter 37 in pol centa.“ Reče, mu da knjigo in denar. Potem je spremil trgovec slavnega humorista do vrat, globoko se priklonil in povabil, naj kmalu zopet pride. Knjigotržnica je pa sedaj v Novem Jorku najbolj obiskovana.

— **14.170 Slovakov** se je minulo leto izselilo iz svoje domovine na Ogrskem večinoma v Ameriko. To pač kaže, kake razmere vladajo na severnem Ogrskem. Sploh se je v tem letu izselilo iz Ogrske 54.767 oseb; Hrvatov in Srbov je bilo med njimi 3928, Rumunov 3092, in Nemcev 4393.

— **Cirkus »Barnum in Bailey«.** Pred kratkim je bil v Londonu občni zbor družbe „Barnum in Bailey“, na katerem se je izkazalo dohodkov v minulem letu 296 000 funtov in izdatkov 228.000 funtov, torej dobička 68.000 funtov, t. j. 1,632.000 kron, ki se deloma razdelé med delničarje, deloma pa se naložé v blagajno za izredne stroške.

— **V Londonu** je baje letos 5000 več blaznih po raznih bolnišnicah in zavodih kakor druga leta. Zdravniki so

mnenja, da ta nesrečna južno afriška vojna meša Angležem možgane, ter jih mnogo radi tega popolnoma zblazni. Zares, nesreča nastopi malokdaj posamezno, temveč ima v svojem spremstvu tako razločnih tovarišic, da najbolj črnogledni človek ni v početku mislil na nje.

— **Ženin in vdovec ob enem.** Smrt ne pozna nobenih ozirov. Te dni se je pripetilo v Trieru naslednje: V župni cerkvi se je vršila poroka. Poročeni par prišel je veselo v svoje stanovanje, ker je bil pripravljen ženitovanjski obed. Komaj se je mlada, novoporočena žena približala bogato obloženi mizi, zgrudila se je mrtva na tla. Zadela jo je kap. Žalost moža, ki je postal ženin in vdovec ob enem, se ne da popisati.

— **Anarhistične igre.** Rimska policija je nedavno zaprla neko javno strelišče in dala pod ključ lastnike, ki so na zatožbi, da so skrivali anarhiste. V strelišču je bilo več podob, na katere so anarhisti streljali. Tri izmed teh so predstavljale laške državne ministre. Kdor je zadel v središče podobe, je dobil dva kosa čokolade za dobro streljanje. Druge podobe so predstavljale laškega kralja in papeža; kdor je te zadel, je seveda potem dobil štiri oziroma pet čokolad. Izvedelo se je tudi, da so sem redno zahajali anarhisti, ki so se zabavali s takim streljanjem. Zato so jih menda tudi zaprli. Najbrž bi seveda laška vlada ne bila dala anarhistov pod ključ, če bi ti streljali samo na papeža. Pomenljivo je to, da je papež vreden pet čokolad, kralj pa samo štiri v očeh anarhistov.

— **80 mrtvih.** Kakor javljajo iz New-Yorka, se je dogodila na Wabash železnici v bližini Seneke strašna nesreča. Vlak, napolnjen z veseljenci, je butnil ob drug vlak, ki mu je prišel nasproti in sicer s tako silo, da se je več voz zdrobilo in se je vlak vnel. 80 oseb je mrtvih, 150 pa poškodovanih. Vlak z veseljenci bi se bil moral pri postaji ustaviti ter počakati druzega vlaka, a se je peljal kar mimo, vsled česar se je zgodila nesreča.

— **Kako je krojač izvedel za naslove slabih plačnikov.** Neki angleški krojač je inseriral: „Mlada dama, lepa, bogata, želi skleniti zakon z gospodom dobrega rodú. Dama nima nič zoper to, ako ima njen prihodnji soprog dolgove, ker jih misli poplačati. Ponudbe s sliko z napovedjo dolgov v administracijo lista naj se naslové X. Y.“ — Število odgovorov in slik je bilo velikansko. Zviti krojač je dobil naslove slabih plačnikov, katere je sedaj poznal po sliki ter zvedel za njih dolgove. Nekateri so bili toliko odkritosrčni, da so povedali tudi, kje so dolžni. Krojaču se sedaj godi prav dobro.

— **Ud roparskega morilca — načelnik policije.** V državi Minnesota imajo nekega Cole Yonnyerja, ki je pred 20 leti ropal po deželi in bil ujet. Nedavno je ta ropar prišel iz ječe in župan velikega mesta Minneapolis je bil tako moder, da je temu roparju, ki se je v ječi prav lepo obnašal, ponudil mesto policijskega kapitana. Ropar je bil modrejši nego župan in je ponudbo odklonil.

— **Zlato iz Amerike v Evropo.** Na poti iz Amerike v Evropo je brzovozni parnik severonemškega Lloyda „Kaiser Wilhelm der Grosse“, ki ima na krovu za 7,050.000 dolarjev zlata, katerega so poslale različne amerikanske firme. To je največja množina zlata, ki ga je kdaj prevažala kaka ladija na svetu. Zlato je zavarovano samo za 5 milijonov dolarjev, to pa zato, ker ne zavaruje za višjo vsoto nobena zavarovalnica. Če se torej ladija potopi, bo škode nad dva milijona dolarjev. Evropski bankirji so za zlato v veliki zadregi in ker se jim silno mudi, so prevzeli za tretinjo vrednosti odgovornost na-se. Omenjeno zlato je poslalo šest nevijorških bank. Vse zlato tehta 180,898.000 gramov. Če bi to zlato nosili možki vsak po sto funtov, bi bilo treba 256 mož. Voznina velja 35.000 mark, zavarovanje pa 20.000 mark.

— **Radi dobitka v loteriji je zblaznela.** Iz Berolina javljajo: Nedavno je stavil pomočnik Stock v loterijo in dobil 18.000 mark. Njegova žena je bila tega dobitka tako vesela, da je samega veselja — zblaznela. Prepeljati so jo morali v blaznico. Njen mož pa dela, kakor doslej, pri svojem mojstru.

— **Potovalec v zaboju.** Kakor javljajo iz New-Yorka, so našli na tovorni ladiji „Palatia“, ko so jo gasili, zaboj in v njem zabitega človeka, ki je bil vsled lakote in žeje onesveščen. Dognalo se je, da je dotični človek nek Beck iz Budimpešte, ter da je prebil 17 dni v zaboju. Imel je pač toliko denarja, da bi si kupil vozni listek iz Hamburga v New-York, a potem mu ni ostalo še 100 dolarjev, ki bi jih moral pokazati, da ga puste z ladije, zato je zlezel v zaboj. Radi slabega vremena je trajala vožnja 17 dni namesto 10, in tako je Becku zmanjkalo živeža, ki ga je vzel seboj. Beck si je hotel prislužiti v Ameriki kaj denarja, da bi se lahko oženil.

Ravnokar je izšla
v zalogi J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani
Velika in Mala
PRATIKA
za navadno leto
1902,
ki ima 365 dni.
Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

J. Blasnikova „Velika Pratika“ in „Mala Pratika“ katero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja in katera izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je torej edino le prava, starodavna „Pratika“, katero je toliko let skrbno vrejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej zahtevajte le zmiraj Blasnikovo „Veliko Pratiko“ vsako drugo zavrnite, kot nepravo.

„Velika Pratika“ stane 24 vin., „Mala Pratika“ pa 20 vin.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 24. decembra t. l.: 3, 33, 57, 73, 36.
Na Dunaji dne 21. decembra t. l.: 59, 51, 80, 22, 62.
V Gradci dne 21. decembra t. l.: 33, 78, 84, 1, 71.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. decembra 1901. Pšenica K 9·— h, rž K 7·— h, ječmen K 7·50 h, oves K 8·— h, ajda K 6·50 h, proso K 7·— h, turšica K 6·50 h, leča K 10·— h, fižol K 8·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

39

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig za mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Doktorja pl. Trnkóczyja

preskušena zdravilna in redilna sredstva, preskušena že mnogo let, priporoča in razpošilja

lekarna Trnkóczy v Ljubljani.

Najceneje se dobivajo v podpisani lekarni, če se naroča po pošti, odkoder se ta zdravila vsak dan na vse strani sveta z obratno pošto s poštnim povzetjem takoj pošiljajo, tudi celo samo jeden komad z natančnim navodilom o uporabi.

Za štedilne gospodinje, dojenčke, otroke, nervozne, okrevajoče, slabotneže, malokrvne, bledične, za vsakega bolnika, sploh za vsakega se namesto brezmočne, razdražujoče kave in ruskega čaja **doktorja pl. Trnkóczya**

Kakao sladni čaj priporoča kot tečno, krepilno, zdravo in najceneje hranilno sredstvo. Zavojček (četrt kile vsebine) 40 h, 14 zavojčkov samo 5 K.

Dalje se priporoča: **Doktorja pl. Trnkóczyja**

Želodečne kapljice. Izborno sredstvo za želodec. Deluje pomirjujoče, krepilno, bolest utešujoče, tek vzbujajoče, čisti želodec in pospešuje prebavo. Steklenica 40 h, pol tucata 2 K.

Krogljice, odvajalne, želodec čistilne. Čistijo želodec, odvajajo blato, odpravljajo napenjanje in zabasanje želodca brez vseh bolečin, kakor se to čestokrat pripeti pri drugih krogljicah. Škatlja 42 h, šest škatljic 2 K 10 h. — **Pocukrene krogljice.** Škatlja 80 h, tri škatlje 2 K.

Prsni, plučni in kašljev sok ali zeliščni sirup, prirejen z lahko raztvarljivim apnenim železom, utišuje kašelj, raztvarja sliz, lajša bol in kašelj, vzbuja tek in tvori kri. Steklenica 1 K 12 h, pol tucata 5 K.

Drgnilni ali udov cvet (protinski cvet, Gichtgeist) priporočljiv je kot boli utešujoče, lajšajoče drgnenje v križu, rokah in nogah, kot novo poživljajoče drgnenje po dolgem hodu in težkem delu. Steklenica 1 K, šest steklenic 4 K 50 h.

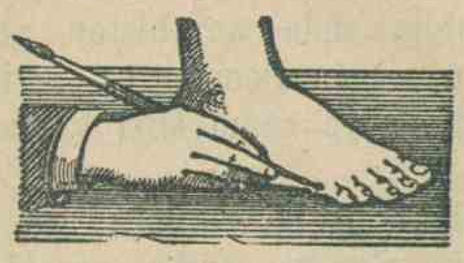

Varstvena znamka

Tinktura za kurja očesa, preskušeno sredstvo proti bolestnim kurjim očesom, bradavicam, roženici, žuljem in ozeblinam. Ima to veliko prednost, da je treba s priloženim čopičem bolno mesto zgolj namazati. Steklenica 80 h, šest steklenic 3 K 50 h.

Ker je vedna skrb p. n. ekonomov, poljedelcev, živinorejcev itd. obrnjena na vzdrževanje zdrave in krepke živine, opozarjamo iste posebno na doktorja pl. Trnkóczyja redilne pripravke za živino.

Doktorja pl. Trnkóczyja (12-6)

Živinski redilni prašek za notranjo rabo pri **kravah, volih in konjih.** Že blizu **50 let** z najboljšim uspehom uporabljevan, kadar krave nočejo žreti, in da se zboljšuje mleko. Zavojček z navodilom glede uporabe 1 K, pet zavojčekov **samo** 4 K.

Varstvena znamka.

Prašičji redilni in krmilni prašek. Varstveno in dijetetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi za tvorbo mesa in tolšče. Zavojček 50 h, pet zavojčkov **samo** 2 K.

Pozor! Ta prašičji prašek in Kakao-sladni čaj, dobite tudi v vseh prodajalnicah, če pa ne, potem po pošti.

Predzadnji teden.

Srečkanje nepreklicno 16. januarja 1902.

Glavni dobitek 40.000 K vrednosti.

Srečke za tople sobe.

Srečka stane 1 krono.

Priporoča

J. C. Mayer,

menjalnica v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.